

نقش واسطه‌ای هوش هیجانی در رابطه بین کمرویی و رفتارهای درون سازی کودکان دختر

زهرا محمد آقایی^۱، کاظم خرم‌دل^{۲*}، سوده دشتیان^۳

^۱ کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، گروه روانشناسی، موسسه آموزش عالی فاطمیه ۶، شیراز، ایران
^۲ دکترای تخصصی روانشناسی، استادیار گروه روانشناسی موسسه آموزش عالی فاطمیه ۶، شیراز، ایران، (نویسنده مسئول)
^۳ دانشجوی دکتری روانشناسی، گروه روانشناسی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران

چکیده

هدف از این پژوهش بررسی نقش واسطه‌ای هوش هیجانی در رابطه بین کمرویی و رفتارهای درون سازی کودکان دختر بود. پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی بود، در این پژوهش روابط فرض شده میان متغیرهای پژوهش با استفاده از روش معادلات ساختاری بررسی شد. جامعه آماری شامل ۱۰۰ نفر از کودکان دختر شهر شیراز در سال ۱۴۰۲ بود که به روش خوشه‌ای انتخاب شد. به منظور تجزیه و تحلیل اطلاعات از نرم‌افزار آماری AMOS استفاده گردید و از پرسشنامه هوش هیجانی وانگ و لو (۲۰۰۲)، پرسشنامه کمرویی چیک - بریگز، پرسشنامه رفتاری کودک CBCL آخنباخ جهت جمع‌آوری داده‌ها استفاده شده است. نتایج حاصل نشان داد که بین کمرویی و هوش هیجانی رابطه منفی معنادار وجود دارد به این معنا که به هر میزان هوش هیجانی نمره بالاتری داشته باشد میزان کمرویی کاهش پیدا می‌کند. همچنین بین هوش هیجانی و رفتارهای درون‌سازی نیز رابطه منفی معنادار وجود داشت به این معنا که به هر میزان هوش هیجانی نمره بالاتری داشته باشد میزان رفتارهای درون‌سازی کاهش پیدا می‌کند. در نهایت بین کمرویی و رفتارهای درون‌سازی رابطه مثبت معنادار وجود داشت به این معنا که به هر میزان کمرویی بیشتر باشد رفتارهای درون‌سازی افزایش می‌یابد. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که هوش هیجانی توانست نقش واسطه‌ای در رابطه بین کمرویی و رفتارهای درون سازی را ایفا نمایند.

واژگان کلیدی: هوش هیجانی، کمرویی، رفتارهای درون سازی

۱- مقدمه

در هر جامعه سلامت کودکان و نوجوانان حائز اهمیت است. ایجاد سلامت روانی به آن‌ها کمک می‌کند تا از لحاظ روحی، روانی و جسمی سالم باشند و نقش اجتماعی خود را به خوبی ایفا نمایند. دوره ابتدایی در جهت رشد و شکوفایی استعداد دانش‌آموزان تا این اندازه اهمیت دارد که در تعریف نظام جدید آموزش به نام دوره اساس نام گذاری شده است. همچنین دوران ابتدایی مهمتر از دانشگاه می‌باشد چرا که رشد عقلی در این دوران شکل می‌گیرد تا بتوانند در دانشگاه پیشرفت کرده و موفق شوند. در جوامع مختلف باید به این موضوع توجه داشت که دوره ابتدایی جایگاه خاصی دارد و با گذراندن این دوره رسیدن به مراحل بعدی بهتر خواهد بود (Dalton, rapa, stein, 2020).

نخستین بار مایر (۱۹۹۶) واژه هوش هیجانی را مطرح ساخت. هوش هیجانی مجموعه‌ای از ظرفیت‌های غیرشناختی، توانایی و مهارت‌های است که توانایی‌های فرد را برای موفقیت و کنار آمدن با فشارهای محیطی تحت تاثیر قرار خواهد داد. قسمتی از ابعاد هوش هیجانی در مسائلی مانند روابط بین فردی، همدلی، مسئولیت‌پذیری در ارتباط با جامعه و انجام نقش‌های اجتماعی تاثیر می‌گذارد. به همین دلیل پیش‌بینی می‌شود که افراد کمرو میل کمتری به حضور در اجتماع داشته باشند و نیز در ابراز احساسات خود، تحمل فشار روانی ناشی از شرم و احساس گناه و عزت نفس و خوش‌بینی دچار سستی و ناتوانی خواهند شد. طبق نظر مایر و سالوی (۱۹۹۳)، هوش هیجانی یک مهارت شناختی-اجتماعی است که بخشی از هوش اجتماعی را شامل می‌شود و حاکی از توانایی درک احساسات خود و دیگران است. EI به افراد کمک می‌کند تا از احساسات خود برای تسهیل افکار و از رفتارهای خود برای رسیدن به اهداف استفاده کنند. همچنین تحقیقات قبلی اشاره کرده‌اند که سطح بالاتر EI با رفتارهای اجتماعی بیشتر است (Mavroveli et al., 2007; Petrides et al., 2008). یکی از مشکلات روانشناختی برای متخصصان روانشناسی، موضع کمرویی کودکان است. این مشکل زمانی مورد بحث قرار می‌گیرد که کودکان به محیط آموزش مدرسه وارد می‌شوند.

کمرویی یک مشکل فردی خاموش و بی‌صدا است و شایع شده که کمرویی را می‌توان بعنوان بیماری اجتماعی نامید. کمرویی اضطراب اجتماعی، هراس اجتماعی، عدم اعتماد به نفس نداشتن مهارت‌های اجتماعی و عدم سازگاری با جمع را ایجاد می‌کند (حیدری‌پور، مشهدی‌اصغری؛ ۲۰۱۲).

رفتارهای درونی کنش‌هایی هستند که انرژی مشکل‌ساز را به سمت خود هدایت می‌کنند؛ به عبارت دیگر، فردی که رفتارهای درونی از خود نشان می‌دهد، کارهایی را انجام می‌دهد که به خود آسیب می‌رساند. در روان‌شناسی هر فردی دارای یک نوع رفتار است. رفتارهای هر فرد می‌تواند نشانه‌های مختلفی به همراه داشته باشد. رفتارهای درونی کننده هم یکی از آن رفتارها است. برخی از این رفتارها به علت وجود شرایط خانوادگی و برخی از آن‌ها هم به علت وجود شرایط اجتماعی است. نکته‌ای که باید بدانیم این است که رفتارهای هر فردی می‌تواند درونی یا بیرونی باشد. درونی کردن رفتار یعنی این که افراد بیشتر رفتارهای خود را در درون خود انجام می‌دهند. به نوعی این افراد با خودشان درگیری دارند. رفتارهای درونی شامل ابعاد آسیب‌شناسی روانی کودکان بوده و شامل رفتارهایی می‌شوند که درونی‌سازی شده یا بیش از حد کنترل می‌شوند و با افسردگی، اختلالات خلق و خوی، اختلالات اضطرابی همراه هستند و نمونه‌هایی از درونی‌سازی رفتارها ممکن است شامل ترس و شکایات جسمی باشند.

۲- مرور مبانی نظری و پیشینه

درک معنای هوش و هیجان موجب فهم دو بخش از این اصطلاح می‌باشد، هوش و هیجان از قرن هجدهم روان‌شناسان سه بخش موثر مغز را شناسایی کردند: شناخت (یا تفکر)، عاطفه (یا هیجان) و انگیزش (یا رغبت). محدوده شناختی حاوی عملکردهایی مانند حافظه استدلال قضاوت و تفکر انتزاعی می‌باشد (Mayer, Salovey, 1997).

هوش هیجانی به عنوان یک تعدیل گر کمرویی عمل می کند. هوش هیجانی با کمرویی رابطه منفی دارد. همچنین مشخص شده است که هوش هیجانی بر کمرویی تأثیر می گذارد و دانش آموزان با هوش هیجانی بالا کمرویی کمتری را تجربه می کنند. بین ویژگی های هوش هیجانی و میزان کمرویی رابطه منفی وجود دارد (منتظرغیب واصغر؛ ۲۰۱۰، حاجلو و فرجیان؛ ۲۰۱۳).

رفتار درونی کردن (یعنی رفتاری که در آن احساسات و عواطف به سمت درون می چرخد مانند گوشه گیری، افسردگی و اضطراب) که بر خودپنداره کودک تأثیر منفی می گذارد. رفتارهای درونی (یا علائم درونی) علامت اولیه از رشد روانی و عاطفی کودکان است که اختلالات روانی آینده مانند اضطراب و افسردگی را پیش بینی می کند. تجارب نامطلوب دوران کودکی در زندگی، باعث می شود که علائم درونی افزایش پیدا کند (بارکر، والتون و همکاران؛ ۲۰۱۸).

رباعی پور ناهید. (۱۴۰۲) در تحقیق بررسی رابطه هوش هیجانی و کمرویی در دانش آموزان مقطع ابتدایی انجام که داد، به این نتیجه رسید که بین هوش هیجانی و کمرویی رابطه منفی و معنی داری وجود دارد و کنترل عواطف پیش بینی کننده کمرویی می باشد.

زرقي محمد و حسینی جنبذی سیدعلی. (۱۴۰۲) در تحقیق بررسی رابطه هوش هیجانی و فراشناخت با پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان ابتدایی که انجام دادند، به این نتیجه رسیدند که هوش هیجانی سازه ای نسبتاً جدید و مرتبط با کنشوری اجتماعی است. به اعتقاد مولفان رفتار اجتماعی، که به عبارتی منعکس کننده هوش هیجانی است و رفتار تحصیلی آن چنان به هم پیوسته اند، که تقویت فعالیت های تحصیلی بدون تقویت آن دسته از رفتارهای اجتماعی و هیجان های نظم یافته ای که فعالیت های تحصیلی را ممکن می سازند بسیار دشوار است.

سبحانی مریم، حاجی عزیزاده کبری، زارعی اقبال، میرفرخایی آریتا. (۱۴۰۰) در تحقیق طراحی مدل رفتار درونی سازی نوجوانان بر اساس محیط خانواده با نقش میانجی پاسخ های مقابل های که انجام دادند، به این نتیجه رسیدند که فرضیه مطرح شده در ارتباط با وجود اثر مستقیم محیط خانواده بر رفتار درونی سازی نوجوانان با ۹۵ درصد اطمینان رد می شود. همچنین اثر غیرمستقیم محیط خانواده بر رفتار درونی سازی نوجوانان به واسطه راهبردهای مقابلهای با ۹۵ درصد اطمینان تایید می شود ($P < .05$).

سویونگ یونگ، کریستی ال پول، لوئیس آ. اشمیت. (۲۰۲۳) در تحقیق کمرویی، هوش هیجانی و رفتارهای درونی کودکان که انجام دادند، به این نتیجه رسیدند که EI رابطه بین کمرویی و رفتارهای درونی را در نمونه ای از کودکان در حال رشد تعدیل می کند. کمرویی به طور مثبت با مشکلات درونی کردن کودکان با EI پایین مرتبط بود، اما برای کودکان با EI بالا نه. باتوجه به یافته های مطالعه حاضر، EI نسبتاً بالاتر ممکن است یک عامل محافظتی برای درونی سازی رفتارها در برخی از کودکان کمرو باشد.

جان دی. مایر، دیوید آر. کاروسو، گیل سیتارنیوس، مانولو رومرو اسکوبار. (۲۰۲۳) در تحقیق چند توانایی هوش هیجانی وجود دارد؟ معاینه از چهار معیار هوش هیجانی که انجام دادند، به این نتیجه رسیدند که داده های بایگانی را از چهار آزمون توانایی هوش هیجانی ۵۰۰ و ۱۰۰۰ و ۵۰۳ و ۲۰۰۰ $NS =$ مجدداً تجزیه و تحلیل کردند و برای اولین بار مدل های در سطح مورد عامل اکتشافی را چهار بار ارزیابی انجام دادند. بر اساس آن تحلیل ها، بازنگری های احتمالی مدل ۴ عاملی را برای هدایت تحقیقات و ارزیابی آینده پیشنهاد می کند.

توماس پیرسول، میسائل پارمنتیه، لوران سوت، فردریک نیلز. (۲۰۲۳) در تحقیق هوش هیجانی و پیامدهای مرتبط با شغل: یک متاآنالیز که انجام دادند، به این نتیجه رسیدند که متاآنالیز اثرات تصادفی که هوش هیجانی با سازگاری شغلی، خودکارآمدی تصمیم گیری شغلی، خودکارآمدی کارآفرینان ه، حقوق، تعهد شغلی، مشکلات تصمیم گیری شغلی، رضایت شغلی، کارآفرینی و جابه جایی در تمایلات به طور معنی داری ارتباط دارد. با این حال، هیچ همبستگی معنی داری با خودکارآمدی جستجوی شغل و اشتغال پذیری خود ادراک شده یافت نشد. به طور کلی، کار مشارکت های نظری مهمی را ارائه می کند، اما همچنین توصیه ها و برنامه ای برای تحقیقات آینده ارائه می کند.

الکساندرا سی. هومل، جولی ای. پرمو و الیزابت جی. کیل. (۲۰۱۷) در تحقیق توجه به تهدید به عنوان پیش بینی کننده کمرویی در زمینه رفتار درونی و بیرونی که انجام دادند، به این نتیجه رسیدند که توجه به تهدید کمرویی کمتر کودکان نوپا را در ۳۶ ماهگی پیش‌بینی می‌کند، زمانی که رفتار برونی‌سازی کودکان نوپا در سن ۲۴ ماهگی بالا بود، اما بین رفتار درونی‌سازی کودکان نوپا و توجه آن‌ها به تهدید در پیش‌بینی کمرویی بعدی تعامل معنی‌داری وجود نداشت. این نتایج درک ما را از زمینه‌هایی که در آن توجه به تهدید در اوایل دوران کودکی پیش‌بینی‌کننده مؤثری برای کمرویی بعدی است.

۳- روش شناسی

پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود، در این پژوهش کمرویی بعنوان متغیر درون زاد، هوش هیجانی بعنوان متغیر واسطه‌ای، رفتار درون سازی بعنوان متغیر برون زاد در نظر گرفته شد. جامعه آماری مورد نظر شامل کودکان دختر ۷-۱۰ ساله ی شهر شیراز بود و نمونه گیری پژوهش حاضر بصورت هدفمند انجام شده و از مدارس ابتدایی شیراز و از ۴ ناحیه. در این پژوهش از روش معادلات ساختاری بررسی شد؛ که به روش خوشه‌ای انتخاب شد. به‌منظور تجزیه و تحلیل اطلاعات از نرم‌افزار آماری AMOS استفاده گردید.

۳-۱ ابزار اندازه گیری

در این پژوهش با توجه به موضوع از پرسشنامه هوش هیجانی وانگ و لو (۲۰۰۲)، پرسشنامه کمرویی چیک بریگز، پرسشنامه رفتاری کودک CBCL آخنباخ که در این پرسشنامه از مقیاس مشکلات رفتاری درونی سازی استفاده می‌شود.

پرسشنامه هوش هیجانی توسط وانگ و لو (۲۰۰۲)

پرسشنامه هوش هیجانی توسط وانگ و لو (۲۰۰۲) به‌منظور سنجش هوش هیجانی را از دیدگاه مایر و سالووی (۱۹۹۳) طراحی و تدوین شده است.

سوالات و مولفه های پرسشنامه:

پرسشنامه هوش هیجانی دارای ۱۶ سوال و ۴ مولفه ارزیابی هیجانات خود، ارزیابی هیجانات دیگران، استفاده از هیجانات و تنظیم هیجانات می باشد و بر اساس طیف لیکرت با سوالاتی مانند (من به خوبی از دلایلی که اغلب اوقات عواطف و احساسات من را شکل می دهند آگاهی دارم.) به سنجش هوش هیجانی می‌پردازد.

مقیاس کمرویی چیک - بریگز - نسخه بازبینی شده

مقیاس کمرویی توسط چیک - بریگز در سال ۱۹۹۰ ساخته شده است که از ۱۴ گویه و ۳ خرده مقیاس کمبود قاطعیت و نداشتن اعتماد به نفس (۴ سوال)، پریشانی و دوری گزینی اجتماعی (۷ سوال) و گستره کمرویی در ارتباط با افراد ناآشنا (۳ سوال) تشکیل شده است که به‌منظور سنجش میزان کمرویی بکار می‌رود.

پرسشنامه رفتاری کودک (CBCL) آخنباخ - نسخه والدین

این پرسشنامه دارای مقیاس رفتارهای بیرونی و رفتارهای درونی است که ما در این پژوهش حاضر از مقیاس رفتار درونی استفاده می‌کنیم و طبق دستور آموزش و پرورش سوالات ۵۹ و ۶۰ حذف شد.

مقیاس مشکلات رفتاری درونی‌سازی شده شامل گویه‌های خرده مقیاس‌های گوشه‌گیری/ افسردگی (WD)، شکایات جسمانی (SC) و مقیاس اضطراب/ افسردگی (AD)، مشکلات تفکر می‌باشد.

در مورد تفسیر نمرات آزمون چنان که آخنباخ ۱۹۹۱ اذعان می‌دارد در مقیاس های مشکلات رفتاری درونی سازی شده و برونی سازی شده و مشکلات کلی اگر نمره ی (T score) T فرد کمتر از ۶۰ باشد در محدوده ی نرمال یا غیربالینی و اگر نمره ی T بین ۶۰-۶۳ باشد در محدوده ی مرزی-بالینی و اگر نمره ی T بزرگتر از ۶۳ باشد در محدوده ی بالینی قرار دارد. همچنین در مقیاس های ۸ مشکل یا سندرم عاطفی- رفتاری اگر نمره ی (T score) T فرد کمتر از ۶۵ باشد در محدوده ی نرمال یا غیربالینی

و اگر نمره‌ی T بین ۶۵-۶۹ باشد در محدوده‌ی مرزی-بالینی و اگر نمره‌ی T بزرگتر از ۶۹ باشد در محدوده‌ی بالینی قرار دارد. (طریقه محاسبه نمره T در ذیل ارائه شده است) سیاهه‌ی رفتاری کودکان (CBCL) ابزاری است که توسط یکی از والدین یا فرد دیگری که با شایستگی‌ها و مشکلات رفتاری کودک به خوبی آشناست تکمیل می‌گردد. این ابزار را هم می‌توان به صورت خودگزارشی و هم به صورت مصاحبه اجرا کرد. همچنین CBCL را می‌توان به‌منظور اندازه‌گیری تغییرات رفتاری کودک در زمان یا به دنبال درمان مورد استفاده قرار داد.

۴- یافته

۴-۱ داده‌های توصیفی

جمعیت شناختی حاصل شده در این پژوهش برای ۱۰۰ نفر از کودکان دختر شهر شیراز در سال ۱۴۰۲ می‌باشند که در جداول زیر ارائه می‌شود:

۴-۱-۱ بررسی نمونه آماری بر ناحیه مدرسه

جدول ۱: توزیع حجم نمونه‌ی آماری بر اساس ناحیه مدرسه

جنسیت	فراوانی	درصد
ناحیه ۲	۳۵	۳۵
ناحیه ۳	۳۲	۳۲
ناحیه ۴	۳۳	۳۳
کل	۱۰۰	۱۰۰

با توجه به جدول فوق از ۱۰۰ نفر افراد نمونه، ۳۵ نفر از ناحیه ۲، ۳۲ نفر از ناحیه ۳ و ۳۳ نفر از ناحیه ۴ هستند.

جدول ۲: توزیع حجم نمونه‌ی آماری بر اساس کمروبی

متغیر	تعداد	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
		ل	ن				ی
کمبود قاطعیت و نداشتن اعتماد به نفس	۱۰۰	۴	۲۰	۱۱/۳۰	۳/۵۰	-۰/۰۴۰	-۰/۲۹۹
پیشانی و دوری‌گزینی اجتماعی	۱۰۰	۷	۳۰	۱۹/۵۷	۵/۸۰	-۰/۲۴۴	-۰/۶۰۹
گستره کمروبی در ارتباط با افراد ناآشنا	۱۰۰	۳	۱۵	۹/۰۹	۳/۰۳	۰/۳۱۳	-۰/۸۱۸
کمروبی	۱۰۰	۲۶	۵۲	۳۹/۹۶	۵/۹۴	-۰/۲۶۰	-۰/۱۴۴

با توجه به جدول فوق، مقدار چولگی و کشیدگی در بازه ۲ تا ۲- قرار دارد و بنابراین داده‌ها در بازه نرمال قرار دارند.

جدول ۳: توزیع حجم نمونه‌ی آماری بر اساس هیجانی

متغیر	تعداد	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
ارزیابی هیجانات خود	۱۰۰	۱۱	۲۰	۱۶/۳۶	۲/۹۱	-۰/۴۰۶	-۰/۸۷۹
ارزیابی هیجانات دیگران	۱۰۰	۹	۲۰	۱۵/۸۳	۲/۴۴	-۰/۳۷۲	-۰/۰۰۴

استفاده از هیجانات	۱۰۰	۵	۲۰	۱۳/۶۳	۳/۰۱	-۰/۰۲۳	-۰/۰۲۴
تنظیم هیجانات	۱۰۰	۴	۲۰	۱۱/۹۶	۳/۸۲	۰/۱۱۴	-۰/۸۰۲
هوش هیجانی	۱۰۰	۳۹	۷۶	۵۷/۷۸	۹/۰۹	-۰/۰۴۵	-۰/۷۲۹

با توجه به جدول فوق، مقدار چولگی و کشیدگی در بازه ۲ تا ۲- قرار دارد و بنابراین داده‌ها در بازه نرمال قرار دارند.

جدول ۴: توزیع حجم نمونه‌ی آماری بر اساس رفتارهای درون‌سازی

متغیر	تعداد	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
اضطراب/افسردگی	۱۰۰	۰	۲۲	۷/۹۸	۵/۱۸	۰/۸۶۵	۰/۲۷۱
گوشه‌گیری/افسردگی	۱۰۰	۰	۹	۳/۱۴	۲/۵۲	۰/۷۵۹	۰/۴۴۲
شکایات جسمانی	۱۰۰	۰	۱۶	۳/۴۹	۳/۷۴	۰/۲۴۱	۰/۶۷۱
رفتارهای درون‌سازی	۱۰۰	۰	۴۶	۱۴/۶۱	۹/۸۶	۱/۰۸۸	۰/۹۹۹

با توجه به جدول فوق، مقدار چولگی و کشیدگی در بازه ۲ تا ۲- قرار دارد و بنابراین داده‌ها در بازه نرمال قرار دارند.

جدول ۵: بررسی ماتریس همبستگی متغیرها

	۳	۲	۱
۱- کمروبی			۱
۲- هوش هیجانی	-۰/۳۳۳**	۱	-۰/۳۹۰**
۳- رفتارهای درون‌سازی	۱	-۰/۳۳۳**	۰/۳۰۲**

بر اساس مندرجات جدول فوق بین کمروبی و هوش هیجانی رابطه منفی معنادار وجود دارد به این معنا که به هر میزان هوش هیجانی نمره بالاتری داشته باشد میزان کمروبی کاهش پیدا می‌کند. همچنین بین هوش هیجانی و رفتارهای درون‌سازی نیز رابطه منفی معنادار وجود دارد به این معنا که به هر میزان هوش هیجانی نمره بالاتری داشته باشد میزان رفتارهای درون‌سازی کاهش پیدا می‌کند؛ و درنهایت بین کمروبی و رفتارهای درون‌سازی رابطه مثبت معنادار وجود دارد به این معنا که به هر میزان کمروبی بیشتر باشد رفتارهای درون‌سازی افزایش می‌یابد.

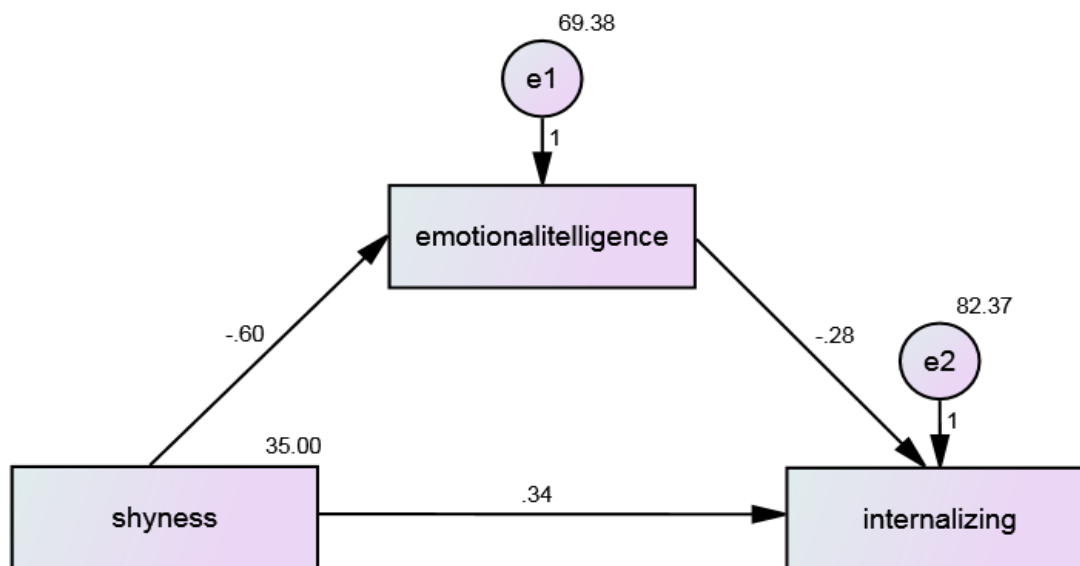
۴-۲ یافته‌های استنباطی

در پژوهش حاضر به‌منظور آزمودن مدل پژوهش و تحلیل روابط فرض شده در آن از روش تحلیل مسیر استفاده شد. مفروضه نرمال بودن داده‌ها در جدول (۴-۶) آورده شده است. در ادامه در ابتدا مدل مفهومی پژوهش مورد بررسی قرار می‌گیرد. سپس با استفاده از نتایج مدل نهایی پژوهش، فرضیه اصلی پژوهش مورد بررسی قرار می‌گیرد.

جدول ۶: شاخص‌های برازش مدل

شاخص‌ها	$\chi^2/d.f$	CFI	IFI	GFI	AGFI	RMSEA
مقادیر	۲/۶۳۷	۱	۱	۱	۰/۶۱۸	۰/۰۱۲
معیار پذیرش	<۳	≥۰/۹۰	≥۰/۹۰	≥۰/۹۰	≥۰/۹۰	≤۰/۰۸

با توجه به جدول (۴-۶) اولین شاخص مورد بررسی حاصل تقسیم مقدار خی بر درجه آزادی (خی دو هنجارشده) تحت عنوان معیار بررسی برازندگی مدل در نظر گرفته شد. با نظر به اینکه مقدار عددی کسب شده (۲/۶۳۷) در فاصله مقبول کم تر از ۳ قرار دارد، پس نتیجه کسب شده بر برازنده بودن مدل دلالت می‌کند. افزون بر این، شاخص برازش تطبیقی^۱ (CFI) که به مقایسه مدل مورد نظر با مدل بدون رابطه‌های می‌پردازد، برابر با ۱ بود که این مقدار بیشتر از معیار ۰/۹۰ است و بنابراین نشانگر برازش بسیار مطلوب مدل می‌باشد. مقدار به دست آمده برای شاخص برازش افزایشی^۲ (IFI) نیز برابر با ۱ حاصل شد که مقدار محرز برابر با مقدار پذیرش برازش می‌باشد و بیانگر برازش مطلوب مدل است. مقدار شاخص نیکویی برازش^۳ (GFI)، که نشانگر میزان واریانس و کواریانس استدلال شده توسط مدل می‌باشد، برابر با ۱ به دست آمد که برابر با حد مورد پذیرش، یعنی ۰/۹۰ می‌باشد و بنابراین قابل قبول می‌باشد. شاخص نیکویی برازش تعدیل شده^۴ (AGFI)، نیز که شاخص نیکویی برازش را تا حدی نسبت به حجم نمونه و درجات آزادی مدل تعدیل می‌نماید قادر است که از صفر تا یک متغیر بوده و مقادیر نزدیک به ۱ نشانگر نیکویی برازش بهتر مدل است. شاخص AGFI برای مدل پژوهش برابر با ۰/۶۱۷ بود که قابل قبول نمی‌باشد. شاخص مورد بررسی آخر، ریشه دوم میانگین مجزورات خطای تقریب^۵ (RMSEA) بود. مقدار به دست آمده از این شاخص می‌بایست کمتر از ۰/۰۸ باشد تا برازش مدل مورد تأیید قرار گیرد؛ بنابراین مقدار به دست آمده برابر با ۰/۰۱۲ این شاخص نشان دهنده برازش مناسب و مطلوب مدل پژوهش می‌باشد. در مجموع محاسبات انجام شده نشان‌گر برازش کافی برای مدل پژوهش می‌باشد.

شکل ۱: مدل نهایی پژوهش

شکل (۴-۱) نشانگر مدل ساختاری برازش شده بر مبنای مدل مفهومی پژوهش با برآورد ضرایب استاندارد می‌باشد. در ادامه نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش براساس ضرایب مسیر مدل ساختاری ارائه شده است.

¹ Comparative Fit Index (CFI)

² Incremental Fit Index

³ Goodness of Fit Index (GFI)

⁴ Adjust Goodness of Fit Index (AGFI)

⁵ Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)

جدول ۷: اثرات مستقیم و غیرمستقیم استاندارد متغیرهای پژوهش

متغیر مستقل	متغیر وابسته	اثر مستقیم	اثر غیر مستقیم	اثر کل	P
کمرویی	هوش هیجان	-۰/۳۹۰	----	-۰/۳۹۰	۰/۰۰۱
کمرویی	رفتار درون سازی	۰/۲۰۳	۰/۰۹۹	۰/۳۰۲	۰/۰۴۴
هوش هیجانی	رفتار درون سازی	-۰/۲۵۳	----	-۰/۲۵۳	۰/۰۱۲

۵- بحث و نتیجه گیری

کودکان و دانش آموزان مهمترین سرمایه های هر کشور محسوب می شوند. هوش هیجانی متغیری است که بعنوان متغیر واسطه بین متغیر کمرویی و متغیر رفتار درون سازی قرار گرفته است و این که هوش هیجانی رابطه بین کمرویی و رفتارهای درونی را در نمونه ای از کودکان در حال رشد را تعدیل می کند.

همچنین هوش هیجانی ممکن است بعنوان یک متغیر بعنوان نقش محافظتی در برابر رفتارهای درون سازی در برخی از کودکانی کمرویی را در دوران کودکی تجربه می کنند. تأثیر بررسی هوش هیجانی بر ابعاد مختلف زندگی روزمره کودکان و نوجوانان، از جمله مسئولیت های تحصیلی، جو محیط مدرسه، و ویژگی های شخصیتی نشان داده شده توسط خود افراد صورت می گیرد. در تبیین هوش هیجانی نقش واسطه ای معناداری در رابطه بین کمرویی و رفتار درون سازی دارد. این نظریه همسو هست با پژوهش سویونگ یونگ، کریستی ال پول، لوئیس آ. اشمیت (۲۰۲۳)

در این پژوهش به نتیجه رسیدند که : هوش هیجانی در رابطه بین کمرویی و رفتارهای درونی راتعدیل می کند. به طور خاص، کمرویی به طور مثبت با رفتارهای درونی برای کودکان با هوش هیجانی پایین مرتبط بود، اما ارتباطی با رفتار های درونی برای کودکان با هوش هیجانی بالا نداشت.

در تبیین این یافته ها نشان داده می شود که هوش هیجانی بالا ممکن است یک عامل محافظتی در برابر رفتارهای درونی در برخی از کودکان کمرو باشد. بر اساس پژوهش انجام شده و پیشینه ها می توان گفت دو توضیح احتمالی برای این یافته وجود دارد. اول، هوش هیجانی بالا ممکن است از تنظیم هیجان در کودکان کمرو حمایت کند. کودکان کمرو با هوش هیجانی نسبتاً بالاتر ممکن است با شناخت مؤثرتر و برقراری ارتباط مناسب حالات عاطفی و نیازهای خود با دیگران، بهتر با احساسات منفی کنار بیایند؛ بنابراین، هوش هیجانی بالا ممکن است به کودکان کمرو کمک کند تا این کودکان یک استراتژی انطباقی برای مدیریت احساسات منفی (مانند ترس) ایجاد کنند تا از آن ها در برابر رفتارهای درونی محافظت کند. توضیح دوم : کودکان کمرو که هوش هیجانی بالاتر دارند بهتر می توانند از مزایای اجتماعی بهره مند گردند. تحقیقات قبلی نشان داده است که کمرو بودن دوران کودکی با مشکلات همسالان مرتبط است.

در تبیین بین کمرویی و رفتار درون سازی رابطه معنادار وجود دارد جهت بررسی و تحلیل از آزمون براساس ضرایب مسیر مدل ساختاری استفاده شده است. از تحلیل نتایج بدست آمده، فرضیه اول مورد تاکید است که کمرویی و رفتار درون سازی را به طور معناداری ($\beta = 0/203$) پیش بینی می کند. علت این همسویی که کمرویی ارتباط مثبتی با رفتارهای درونی سازی دارد. این فرضیه همسویی دارد با پژوهش های سویونگ یونگ، کریستی ال پول، لوئیس آ. اشمیت^۱ (۲۰۲۳) جونسون لیو و جولی سی بوکر و رابرت جی. کوپلان و پانپان یانگ و دن لی^۲ (۲۰۱۹)

¹ Soyoung jung, kristie l. poole, louis a. schmidt

² Junsheng liu, robert j. coplan, julie c. bowker, panpan yang and dan li

در پژوهش جونشنگ لیو و جولی سی بوکر و رابرت جی. کوپلان و پانپان یانگ و دن لی به این نتیجه رسیدند که نتایج ابتدا حاکی از تأثیرات مثبت و غیرمستقیم کمرویی بر درونی کردن مشکلات از طریق مشکلات همسالان بود، به استثنای دخترانی که از حمایت دوستان بالاتری برخوردار بودند. در پژوهش سویونگ یونگ، کریستی ال پول، لوئیس آ. اشمیت به این نتیجه رسیدند رابطه بین کمرویی و رفتارهای درونی کردن به طور خاص، کمرویی رابطه مثبتی با درونی سازی داشت. علت این همسویی که کمرویی ارتباط مثبتی با رفتارهای درونی سازی دارد و همچنین در این پژوهش همسویی وجود ندارد الکساندرا سی. هومل، جولی ای. پرمو و الیزابت جی. کیل^۱ (۲۰۱۷) در پژوهش الکساندرا سی. هومل، جولی ای. پرمو و الیزابت جی. کیل به این نتیجه رسیدند که توجه به تهدید، کمرویی کمتر کودکان نوپا را در ۳۶ ماهگی پیش‌بینی می‌کند، زمانی که رفتار برونی‌سازی کودکان نوپا در سن ۲۴ ماهگی بالا بود، اما هیچ تعامل معنی‌داری بین رفتار درونی‌سازی کودکان نوپا و توجه آن‌ها به تهدید در پیش‌بینی کمرویی بعدی وجود نداشت. بین کمرویی و هوش هیجانی رابطه معنادار وجود دارد نتایج حاصل از شکل (۴-۱) و جدول (۴-۷) نشان دهنده این است که کمرویی، هوش هیجانی را به طور معناداری ($\beta = -0.390$) پیش‌بینی می‌کند. بدین معنی که با بالا بودن میزان کمرویی در افراد، از پایین بودن پایین بودن هوش هیجانی خبر می‌دهد.

این فرضیه همسوی دارد با پژوهش های فاطمه محمدی سیرت (۱۳۹۵)، هدی خدابخشیان (۱۳۹۷)، کوشکون ارسلان و آیشه الیوشوک بولبول (۲۰۱۷)

فاطمه محمدی سیرت (۱۳۹۵) به این نتیجه رسیدند هوش هیجانی به روش قصه گویی بر کاهش کمرویی و ارتقاء هوش هیجانی و مولفه های آن در دانش آموزان دختر دبستانی موثر بوده است؛ بنابراین آموزش هوش هیجانی می تواند به عنوان یک مداخله درمانی جهت کاهش کمرویی به کار برده شود. هدی خدابخشیان (۱۳۹۷) یافته های این تحقیق نشان داد که بین مولفه های هوش هیجانی، سبک های انطباقی و ناگویی هیجانی دختران کمروو عادی در سطح $p < 0.05$ تفاوت معنا داری وجود دارد. کوشکون ارسلان و آیشه الیوشوک بولبول (۲۰۱۷) به این نتیجه رسیدند که بین خودآگاهی به عنوان زیر بعد هوش هیجانی و کمرویی همبستگی مثبت و معناداری وجود دارد ($r = 0.412$). دومین زیربعد هوش هیجانی، رابطه بین فردی با کمرویی همبستگی مثبت پایینی داشت ($r = 0.183$) وجود داشت.

همچنین نا همسو هست با پژوهش های فاطمه رفائی رنگ کار خراسانی (۱۳۹۹)، سویونگ یونگ، کریستی ال پول، لوئیس آ. اشمیت (۲۰۲۳)

فاطمه رفائی رنگ کار خراسانی (۱۳۹۷) نتیجه گرفته می شود هوش هیجانی بر کمرویی تاثیر مثبت ندارد و این رابطه معکوس میباشد به طوری که کمرویی بر هوش هیجانی تاثیرگذار است. سویونگ یونگ، کریستی ال پول، لوئیس آ. اشمیت (۲۰۲۳) نتیجه گرفت که : کمرویی با هوش هیجانی ارتباط منفی داشت، هوش هیجانی بالا یک عامل محافظتی برای کودکان کمرو خواهد بود، به طوری که وقتی کودکان هوش هیجانی نسبتاً پایین‌تری داشتند، کمرویی با رفتارهای درونی‌سازی بیشتر مرتبط بود، اما نه زمانی که کودکان EI نسبتاً بالاتری داشتند. بین هوش هیجانی و رفتار درون سازی رابطه معنادار وجود دارد نتایج حاصل از شکل (۴-۱) و جدول (۴-۷) نشان دهنده این است که هوش هیجانی، رفتار درون سازی را به طور معناداری ($\beta = -0.253$) پیش‌بینی می‌کند. به این معنا که هر چقدر میزان هوش هیجانی بالا باشد میزان رفتار درون سازی کاهش می‌یابد.

ناهمسوی با پژوهش های سویونگ یونگ، کریستی ال پول، لوئیس آ. اشمیت (۲۰۲۳)، کارلوس سالورا، پابلو یوسان و پیلار تروئل (۲۰۱۹)، ماریا سی گولیاندولو و سباستیانو کاستا و فرانچسکا کوزوکریا (۲۰۱۵). ماریا سی گولیاندولو و سباستیانو کاستا و فرانچسکا کوزوکریا (۲۰۱۵) به این نتیجه روابط بین هوش هیجانی و مشکلات نوجوانان با توجه به رابطه بین هوش هیجانی و مشکلات رفتاری در رتبه‌بندی نوجوانان و والدین، نتایج نشان داد که نمرات هوش هیجانی جهانی به طور منفی با مشکلات درونی‌سازی و بیرونی‌سازی در سه منبع رتبه‌بندی مرتبط است. سویونگ یونگ، کریستی ال پول، لوئیس آ. اشمیت (۲۰۲۳) به این نتیجه رسیدند

¹ Alexandra c. hummel, julie e. premo, elizabeth j. kiel

که هوش هیجانی با درونی سازی رابطه منفی دارد. کارلوس سالورا، پابلو یوسان و پیلار تروئل (۲۰۱۹) نتایج نشان داد که چگونه مسائل درونی سازی رابطه معکوس با هوش هیجانی نشان می دهند.

منابع

۱. بیرنگ نسرين و عليوندی وفا مرضيه (۱۳۹۹). اثربخشی بازی درمانی خلاقیت محور بر عزت نفس، خلاقیت و کمرویی دانش آموزان کمروی مقطع ابتدایی. آموزش و ارزشیابی، ۱۳(۵۲)، ۱۳۷-۱۵۹
۲. پناه اردکان محمد و ابراهیمی عذرا و کیاسری هاجر و تقوی پگاه (۱۴۰۱). بررسی میزان اثر بخشی قصه گویی بر کاهش ترس های دوران کودکی و کمرویی در کودکان کتابداری و اطلاع رسانی، ۲۵(۲) ۱۴۰-۱۵۹
۳. خدابخشیان هدی (۱۳۹۷). مقایسه ناگویی هیجانی و سبک انطباقی و هوش هیجانی در دانش آموزان دختر کمرو و عادی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شاهرود
۴. رباعی پور، ناهید. (۱۴۰۲). بررسی رابطه هوش هیجانی و کمرویی در دانش آموزان مقطع ابتدایی دومین کنفرانس ملی مطالعات خانواده و مدرسه
۵. رحمتی مهسا (۱۴۰۰). بررسی تاثیر آموزش موسیقی به روش ارف شولورک بر شادکامی، هوش هیجانی و اضطراب اجتماعی کودکان ۵ تا ۹ سال، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام نور مرکز اندیمشک
۶. رحیمی محمد (۱۴۰۰). بررسی تاثیر قصه خوانی بر کمرویی، همدلی و پیشرفت تحصیلی درس فارسی دانش آموزان مقطع ابتدایی شهر بانه، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده ادبیات و علوم انسانی شهر بانه
۷. رسولی فاطمه (۱۴۰۰). اثربخشی آموزش مهارت جرات ورزی در کیفیت زندگی و کم رویی کودکان پیش دبستانی استان یزد ششمین کنفرانس بین المللی روانشناسی، مشاوره و علوم تربیتی
۸. همتی امیر و نانفروش نسرين و عباس پور اشرف و محمدیان زیبا. (۱۴۰۲). بررسی تاثیر کمرویی و انزوایی دانش آموزان ابتدایی در یادگیری

9. Ahmed Saima. (2017). Shyness and School Adjustment : The moderating role of Teacher - Child Relationships
10. Bernardo J. Carducci, Jonathan M. Cheekb (2023) Shyness
11. Shyness Research Institute, Indiana University Southeast, New Albany, IN, United States; and Department of Psychology, Wellesley College, Wellesley, MA, United States
12. Bouaziz Maissa. (2021) Investigating the Correlation between Emotional Intelligence and Willingness to Communicate among English as Foreign Language Learners
13. Burlaka Viktor; Kim Yi Jin, Crutchfield Jandel M, Lefmann Teresa A Kay Emma S. (2017). Predictors of internalizing behaviors in Ukrainian children. Family relations 665-866-854
14. Caro JuanCarlos; Holuka Cyrielle; Menta Giorgia, Turner d Jonathan Vögele Claus, ambrosio d Conchita. (2023). Children's internalizing behavior development is heterogeneously associated with the pace of epigenetic aging. Biological Psychology 10-176-8463
15. Coşkun Arslan, Ayşe Elişük Bülbül, Çağla Girgin Büyükbayraktar (2017). The Predictive Role of Emotional Intelligence on Personality and Shyness, Universal Journal of Educational Research, 510.1842.1835
16. Garaigordobil, Maite. (2020). Intrapersonal emotional intelligence during adolescence: sex differences, connection with other variables, and predictors. European journal of investigation in health, psychology and education 10.3.914-899
17. Good Jessalin R. (2021). The Relationship between Cognitive Functioning and Internalizing/Externalizing Behaviors in Children and Adolescents with Down Syndrome.

The mediating role of emotional intelligence in the relationship between shyness and internalizing behavior of female children

Zahra Mohammad Aghaei¹, Kazem Khorram Del^{*2}, Soudeh Dashtiane³

1- Master's degree in Educational Psychology, Department of Psychology, Fatemeh Institute of Higher Education, Shiraz, Iran

2- Ph.D. in psychology, assistant professor, Department of psychology, Fatemiyeh Shiraz, Institute of Higher Education. Shiraz. Iran.

3 -Ph.D. Student of Psychology, Department of Psychology, Marvdasht Branch, Islamic Azad University, Marvdasht Iran

Abstract

The purpose of this research is to investigate the mediating role of emotional intelligence in the relationship between shyness and Internalizing behaviors were female children. The methodology of the current research was a correlational description, in which the assumed relationships between the research variables were investigated using the structural equation method. The statistical population consists of 100 female children of Shiraz city in 1402, which were selected by accessible method. In order to analyze the data, AMOS statistical software was used. Also the emotional intelligence questionnaire of Wang and Lu (2002), Cheek-Briggs shyness questionnaire. Achenbach's CBCL child behavior questionnaire were used. The results show that there is a significant negative relationship between shyness and emotional intelligence, in the sense that the higher the score of emotional intelligence, the lower the level of shyness. Also, there is a significant negative relationship between emotional intelligence and internalizing behaviors. This means that the higher the level of emotional intelligence, the higher the level of internalizing behaviors, and finally, there is a significant positive relationship between shyness and internalizing behaviors. This means that the higher the level of shyness, the more the behaviors internalization increase. The results of this research show that emotional intelligence could play a mediating role in the relationship between shyness and internalizing behaviors.

Keywords: Emotional Intelligence, Shyness, Internalizing Behaviors
